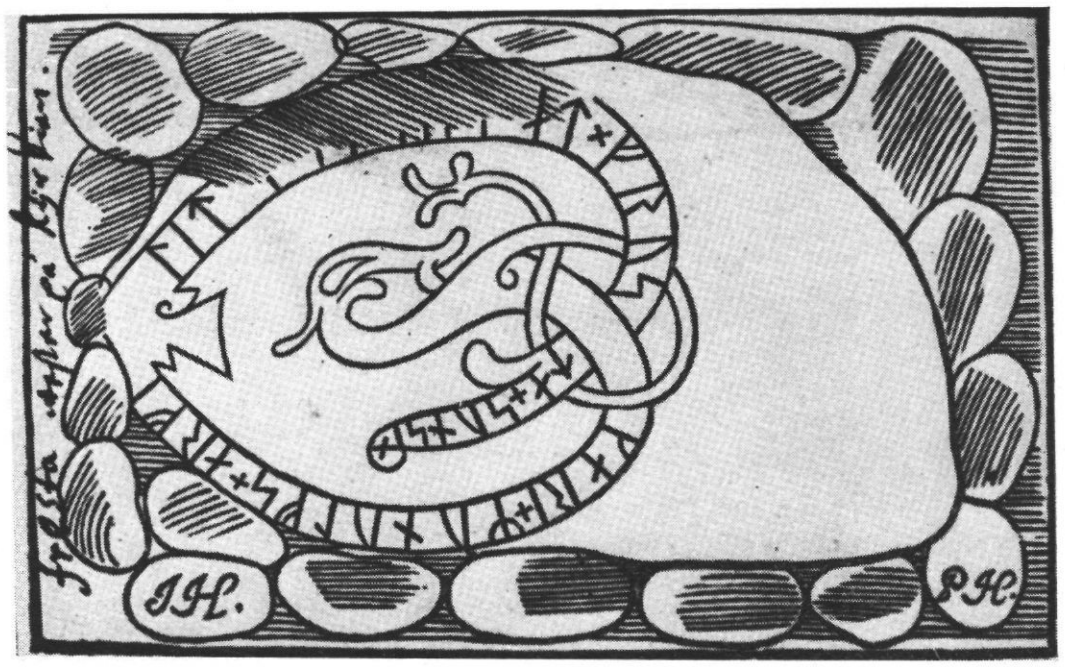

Fig. 264. U 259. Fresta kyrka. Efter B 83.

259. Fresta kyrka.

Pl. 161, 162.

Litteratur: B 83, L 404. M. Aschaneus, F b 5 s. 63; J. Bureus, F a 6 s. 163 (Rhezelius), F a 5 n:r 103, F a 1 s. 26; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 189; UFT h. 4 (1875), s. 22; E. Brate, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: Helgonius o. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 83); Brate foto 1903 (ATA).

Runstenen låg före 1940 inmurad i västra gavelväggen, invid marken, med fotändan åt S. Större delen av stenen var dold av det på 1700-talet uppförda tornet; endast fotstycket, 0,85 cm., med nedersta delen av ristningen, var synligt. År 1904 framtogs stenen och restes vid sydvästra hörnet av tornet, strax framför den plats, där den tidigare varit inmurad.

Runstenen fanns enligt Aschaneus på västgaveln »i vapnehushörnet, på Grundwhalen .. där Kyrkiohörnet begynnes»; enligt Rhezelius »På Wästergaflen». Peringskiöld: »wester på kyrkian». Utanför västgaveln har alltså på 1600-talet funnits ett vapenhus, där det nuvarande tornet står. Vapenhuset har emellertid haft mindre bredd än tornet, varför hela runstenen U 259 var synlig i hörnet av vapenhuset, »där Kyrkiohörnet begynnes».

Mörk, blågrå granit. Höjd 1,21 m., bredd 0,96 m. Ristningen är skadad utefter stenens kanter, särskilt på h. sidan, där en stor del av inskriften är förstörd. Den bevarade delen av ristningen är tämligen tydlig och väl huggen.

Inskrift (med det inom [ ] supplerat efter äldre läsningar):

kari × mu[n]ulfs × arfi × [lit] . . . [a]t × frusta × sun sin
5 10 15 20 25 30

Kari, Munulfs arfi, let . . . at Frosta, sun sinn.

»Kåre, Munulvs arvinge, lät . . . efter Froste, sin son.

Till läsningen: Närmast framför den före 1 **k** korsande slingan finnas två fördjupningar, dock sannolikt ej huggna. Av bst i 6 **u** finns endast en mindre del strax nedanför toppen. Därefter plats för en runa, som dock är fullständigt förstörd. Övre delen i 15 **i** skadad. I korsmitten står ett ×, som sannolikt är skiljetecken. H. kanten av stenen är avslagen; endast korta stumpar av 9 à 10 runor finnas invid nedre runslingan. Framför 20 **t** nedre delen av fyra

hst; där framför nedre delen av två stavar, som tillsammans torde ha bildat ett **r**; sålunda **rita**×**at**? Framför detta **r** fyra små spår av hst; där framför plats för en runa, och framför denna finns ännu nedre delen av ett ×: ×**stain**? De bevarade resterna låta väl förena sig med ett antagande, att inskriften på h. sidan har varit ×**lit**×**stain**×**rita**×**at**. Hst i 25 **t** går ej upp till slinglinjen. Intet sk efter 29 **n** och 32 **n**.

Rhezelius: 7 **l**, 16—18 **lit**, 19—20 **at**, sk efter 24 **s**, 29 **n**, 32 **n**. Bureus har förbättrat 21—26 **frusta** till **frustain**. — Hadorph o. Helgonius: 7 **n**, 16—18 **lit**, 19—20 **at**.

Om namnet *Kari* se Sö 217, om *Frosti* Sö 219. *Munulfʀ* är f. ö. icke känt. Med förleden *Mun-* även *Mungæirʀ* L 100 Hässle, Dalby sn, L 113 Brunna, Vänge sn och en nyfunnen runsten i Visby (J. W. Hamner och H. Widéen, *Die Grabsteine der Ruinenkirchen in Wisby*, 1940, s. 54).

260. Fresta kyrka.

Pl. 161, 162.

Litteratur: E. Floderus i Fornvännen 1935, s. 111; Handlingar i ATA (1934).
Äldre avbildningar: G. A. Hellman foto 1934 (ATA; Fornvännen 1935, s. 111); S. B. F. Jansson foto 1936 (ATA).

Vid grävningsarbeten i samband med införande av elektrisk värmeledning i kyrkan år 1934 anträffades en förut okänd runsten, liggande i västra gavelväggens sydligaste del, omkr. 0,25 m. under markytan. Fotändan av stenen låg under hörnstenen, och stenen vilade på i grundens botten nedlagda stenar. Ristningen var vänd nedåt. Stenen framtogs genom Riksantikvariens försorg och restes omedelbart framför den plats, där den blivit funnen, omedelbart N om det sydvästra långhushörnet.

Röd granit, sprickig. Höjd 2,20 m. (över nuvarande markytan 1,65 m.), största bredd 1 m. Ytan är ojämn. Ristningen är skadad upptill på båda sidor, troligen då stenen nedlades i kyrkomuren. F. ö. är ristningen djupt och kraftigt huggen.

Inskrift:

×**kismuntr**×**auk**×**uikinkr**×**litu** . . . **ta** . . . **ir** **sikuast**×**faþur**×**sin**×
5 10 15 20 25 30 35 40

Gismundr ok Vikingʀ letu . . . [s]tæ[in æft]iʀ Sigvast, faður sinn.

»Gismund och Viking läto [resa stenen efter] Sigvast, sin fader.

Till läsningen: 1 **k** är icke stunget. Övre delen av 22 **u** är bortslagen, liksom en runföljd av omkr. 45 cm. V. bst i 23 **t** är borta. Efter 26 **ʀ** finns intet sk, men stenen är här skadad.

Floderus framhåller, att »stenens ornamentik visar en elegant linjeföring och står ganska nära Bromsta-stenens i Odensala» (L 556).

Om namnet *Gismundr* se U 159, om *Vikingʀ* Sö 182, om *Sigfastr* (*Sigvastr*) E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 100.

261. Fresta kyrka.

Litteratur: B 84, L 403. M. Aschaneus, F b 5 s. 62, F b 18 s. 15; J. Bureus, F a 6 s. 70 (Bureus), 96 (Aschaneus), 163 (Rhezelius), F a 5 n:r 104, F a 1 s. 26; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 189; N. R. Brocman, Sagan om Ingwar Widtfarne (1762), s. 107; UFT h. 4 (1875), s. 22; E. Brate och S. Bugge, Runverser (i: ATS 10), s. 89 f.; O. von Friesen, Upplands runstenar (1913), s. 12, 51; S. Lindqvist, Jarlabankesläktens minnesmärken (i: Nordiska arkeologmötet i Stockholm 1922), s. 130 f.
Avbildning: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 84).